

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 10, 2015

Nummer 10, 2015

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:7355](#) 01-10-2015

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:1989](#) 23-06-2015

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2014:6146](#) 24-07-2014

Rechtbank

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:11889](#) 14-10-2015

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2015:7266](#) 05-10-2015

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2015:6360](#) 18-09-2015

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2015:6128](#) 16-09-2015

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2015:8068](#) 03-09-2015

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2015:3904](#) 24-06-2015

RECHTSPRAAK

Echtgenote laat afwikkeling huwelijkse voorwaarden en nalatenschap verzanden. Finale verrekenvordering verjaard.

Na erflaters overlijden in 2000 laat zijn echtgenote de afwikkeling van het finaal verrekenbeding in hun huwelijkse voorwaarden en de afwikkeling van de nalatenschap verzanden. Onder begeleiding van een notaris wordt namens de echtgenote enkel aangifte erfbelasting gedaan en een conceptakte afgifte keuzelegaat opgesteld.

De rechtsopvolger van de echtgenote beroept zich uiteindelijk jegens de wederpartij – dochter van erflater – op de finale verrekenvordering van de echtgenote. Volgens het hof is de verrekenvordering nooit vastgesteld tussen de echtgenote en erflaters dochter en is de vordering in 2005 verjaard (art. 3:307 BW, art. 3:313 BW). De in opdracht van de echtgenote gemaakte conceptakte afgifte keuzelegaat is geen bewijs dat tussen partijen een overeenkomst tot stand is gekomen ter zake van de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden en de nalatenschap. De echtgenote heeft de afwikkeling laten verzanden en dat komt voor haar rekening. Zij had alle gelegenheid om de dochter zo nodig te dagvaarden, te meer nu zij door een gerenommeerd notariskantoor werd bijgestaan.

De rechtsopvolger van de echtgenote vordert ook nog executeursloon, voor werkzaamheden die de echtgenote als executeur heeft verricht. Het hof wijst ook dit af. Alleen de executeur kan aanspraak maken op zo'n beloning en de echtgenote heeft dit nagelaten.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 23-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:1989

Zaaknummer: 200.143.393

Rechters: Labohm, Stollenwerck en Breederveld

Wetsartikelen: 3:307 BW, 3:313 BW, 4:7 BW en 4:144 BW

RECHTSPRAAK

Afwikkeling nalatenschap ouders, diverse geschilpunten. Geldlening en verjaring, schenking en inbreng, legitieme en boedelkosten.

Na het overlijden van hun ouders ontstaan bij de afwikkeling van hun nalatenschappen diverse geschilpunten tussen beide zonen X en Y. Vader heeft X en Y hun hele leven lang financieel geholpen. Dit leidt onder meer tot discussie over de verjaring van geldleningen, over de mogelijkheid van verrekening en over de inbreng van schenkingen.

Schulden van X aan vader (en moeder) – volgens de rechtbank verbintenissen tot nakoming na onbepaalde tijd – die nooit zijn opgeëist, zijn twintig jaar nadat ze voor het eerst hadden kunnen worden opgeëist, verjaard (art. 3:307 lid 2 BW).

Y stelt dat deze verjaring niet verhindert dat de schulden van X verrekenbaar zijn met zijn vorderingen op moeder (langstlevende) krachtens het ouderlijke boedelverdelingstestament van vader (art. 4:1167 oud BW). De rechtbank wijst dit standpunt af. De verjaringstermijn was al verstreken voordat het vaderlijk erfdeel van X opeisbaar was. Artikel 6:131 lid 1 BW, waar Y zich kennelijk op beroept, vereist juist dat de verrekeningsbevoegdheid al bestond voordat de verjaringstermijn verstreek.

Schenken die X en Y van vader hebben ontvangen, hoeven zij niet in zijn nalatenschap in te brengen. Vader heeft hen in zijn testament van inbreng vrijgesteld. Omdat vader de formele schenker was, kan van inbreng in moeders nalatenschap geen sprake zijn, ook al waren vader en moeder in gemeenschap van goederen gehuwd (art. 4:231 BW en parlementaire geschiedenis).

Moeder heeft Y tot enig erfgenaam en executeur benoemd. X doet beroep op zijn legitieme portie in moeders nalatenschap. Y voert, ter berekening van de legitieme van X, de kosten van de door Y ingeschakelde advocaat en notarisklerk en het executeursloon als boedelkosten op. Volgens de rechtbank ten onrechte.

X en Y moeten hun eigen advocatenkosten dragen. Het betreft een geschil tussen Y als enig erfgenaam, tevens executeur, en X als schuldeiser van de nalatenschap. Het betreft een botsing tussen twee individuele belangen, niet een te behartigen algemeen belang waarvoor

redelijke kosten van boedelafwikkeling moeten worden gemaakt. De kosten van de notarisklerk heeft Y te laat ingediend en te weinig onderbouwd. De kosten van executele komen blijkens de wet niet in aanmerking bij de berekening van de legitieme (art. 4:7 lid 1 onder d BW, art. 4:65 BW).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 14-10-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:11889

Zaaknummer: C/09/436363 / HA ZA 13-131

Rechters: H. Wien, D.R. Glass en I.A.M. Kroft

Wetsartikelen: 3:307 BW, 4:7 BW, 4:65 BW, 4:231 BW, 4:1167 oud BW en 6:131 BW

RECHTSPRAAK

Woning en erfbelasting. WOZ-waarde geldt, ondanks lagere verkoopopwaarde.

Moeder overlijdt in 2013. Haar erfgenamen verkopen haar woning in 2014 voor 227.500 euro. Zij willen dat deze verkoopwaarde wordt gevolgd voor de erfbelasting.

De rechtbank wijst dit af.

De inspecteur heeft al coulance betracht door uit te gaan van een iets lagere waarde dan de relevante WOZ-waarde ingevolge artikel 21 lid 5 SW 1956. De rechtbank kan de Successiewet overigens niet op haar grondwettigheid, innerlijke waarde of billijkheid beoordelen (art. 120 Grondwet, art. 11 Wet AB).

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 18-09-2015

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2015:6360

Zaaknummer: AWB - 14 _ 7262

Rechters: C.A.F.M. Stassen

Wetsartikelen: 21 SW 1956, 11 Wet AB en 120 Grondwet

RECHTSPRAAK

Erfgenamen-vereffenaars besteden vereffeningswerkzaamheden uit aan notaris. Notariskosten geen vereffeningskosten.

De baten van een nalatenschap zijn slechts toereikend om een deel van de preferente schuldeisers van de nalatenschap te voldoen. De kantonrechter wijst daarom het verzoek van de erfgenamen, tevens vereffenaars, toe om de vereffening op te heffen (art. 4:209 BW).

De kosten van de door de erfgenamen ingeschakelde notaris zijn slechts vereffeningskosten (art. 4:209 lid 2 BW), voor zover het advieswerkzaamheden betreft. Dit blijkt ook uit de Handleiding erfrechtprocedures voor kantonrechters.

Op de erfgenamen rust als vereffenaars de verplichting om te vereffenen (art. 4:195 BW, art. 4:211 BW). Laten zij deze werkzaamheden door een professional uitvoeren, dan kunnen de kosten daarvan niet als vereffeningskosten ten laste van de nalatenschap worden gebracht.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 05-10-2015

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2015:7266

Zaaknummer: 4282106 UT VERZ 15-14333

Rechters: E.E.M. van Abbe

Wetsartikelen: 4:195 BW, 4:209 BW en 4:211 BW

RECHTSPRAAK

Legaat woning en erfbelasting. WOZ-waarde geldt, ongeacht civielrechtelijke waardering.

Moeder overlijdt in 2010. Zij heeft aan een van haar kinderen – in plaats van een erfdeel – twee legaten toegekend, waaronder kennelijk een woning. Dit kind heeft krachtens legaat ruim 45.000 euro in contanten ontvangen. Uitgaande van de WOZ-waarde van de woning, berekent de inspecteur het gelegateerde op ruim 62.000 euro.

Als gevolg van de waarderingsregel voor woningen in de Successiewet (art. 21 lid 5 SW 1956), moet het kind erfbelasting betalen over een groter bedrag dan het in werkelijkheid heeft ontvangen.

Het hof kan het door het kind verlangde herstel niet bieden. De civielrechtelijke berekening van het legaat staat niet ter beoordeling van de belastingrechter en de Successiewet mag de belastingrechter niet op innerlijke waarde of billijkheid beoordelen (art. 11 Wet AB). Artikel 21 lid 5 SW 1956 is ook niet in strijd met internationale verdragen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 24-07-2014

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2014:6146

Zaaknummer: 13/00006

Rechters: W.E.M. van Nispen tot Sevenaer, A.P.M. van Rijn en B.F.A. van Huijgevoort

Wetsartikelen: 21 SW 1956 en 11 Wet AB

RECHTSPRAAK

***Erfrecht pauliana. Benadeling door verwerping nalatenschap.
Vereffening mede in het belang van benadeelde schuldeiser.***

X heeft de nalatenschap van zijn moeder verworpen. De beneficiaire erfgenamen zijn wettelijk vereffenaars van de nalatenschap (art. 4:195 lid 1 BW).

Y stelt schuldeiser van X te zijn en verzoekt de rechtbank te bepalen dat de nalatenschap mede in het belang van Y wordt vereffend en een vereffenaar te benoemen (art. 4:205 BW, erfrecht pauliana).

Bij zo'n verzoek moet de rechter eerst onderzoeken of summierlijk blijkt dat de beweerdelijke schuldeiser inderdaad een vordering heeft (vergelijk art. 6 lid 3 Fw). Dit vereist een kort en eenvoudig onderzoek. Als daaraan zwaardere eisen zouden worden gesteld, dreigt het gevaar dat de vereffening op de lange baan wordt geschoven en de belangen van de andere betrokkenen bij de vereffening in het gedrang komen. Ditzelfde beperkte beoordelingskader geldt voor de beoordeling van het verweer tegen het bestaan van de vordering.

Het hof neemt hier het bestaan van de vordering van Y aan. Dit betekent niet dat hiermee een definitief oordeel is gevelde over het bestaan van de vordering. Het is aan de vereffenaar te bepalen of hij de vordering opneemt in de uitdelingslijst, waarna iedere belanghebbende zich daartegen kan verzetten (art. 4:218 BW). Bovendien kan Y zijn vordering bij vonnis doen vaststellen (art. 4:223 BW).

Vervolgens is de vraag of Y klaarblijkelijk is benadeeld door de verwerping door X. Daarvan is sprake als (1) Y de vordering op X niet of niet geheel op X kan verhalen en (2) aan X een aandeel in het overschot zou zijn toegekomen als X niet zou hebben verworpen. Beide vereisten worden in dit geval vervuld. De wet vereist niet dat de benadeling klaarblijkelijk bestond op het moment van verwerping.

Het hof bepaalt dat de nalatenschap mede in het belang van Y zal worden vereffend. Gelet op de strijdige belangen van de erfgenamen en Y, acht het hof benoeming van een andere vereffenaar nodig.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 01-10-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:7355

Zaaknummer: 200.165.855

Rechters: J.H. Lieber, R. Feunekes en T.M. Blankestijn

Wetsartikelen: 4:195 BW, 4:205 BW, 4:218 BW, 4:223 BW en 6 Fw

RECHTSPRAAK

Nalatenschapsgoederen verzwegen aan mede-erfgenaam. Door tijdige inkeer toch geen verbeurte.

Erfgenaam X beticht haar mede-erfgenamen Y en Z ervan dat zij de contanten die ze in erflaters huis aantreffen, hebben verzwegen aan X. Y en Z zouden daardoor hun aandeel hierin hebben verbeurd aan X (art. 3:194 lid 2 BW).

Volgens de rechtbank is dit niet het geval. Voor een geslaagd beroep op artikel 3:194 lid 2 BW is nodig dat een zeker, duidelijk te markeren moment is gepasseerd, zoals bijvoorbeeld een verdeling of boedelbeschrijving (vergelijk art. 1:135 lid 3 BW). Y en Z hebben het bedrag maandenlang verzwegen. Toen zij het opbiechtten (tot een bedrag van ruim 660.000 euro) waren de erfgenamen nog volop met elkaar in gesprek over de verdeling van de nalatenschap. Ze zijn dus tijdig tot inkeer gekomen.

Gelet op het verstrekende gevolg van toepassing van artikel 3:194 lid 2 BW (verlies van mede-eigendom), worden niet alleen aan het vereiste 'opzet' zware eisen gesteld, maar moet het artikellid ook overigens 'eng' worden uitgelegd. De rechtbank wijst ook op de omstandigheid dat een verdeling van een nalatenschap niet zelden een proces is waarin van alle betrokken partijen op emotioneel vlak veel wordt gevergd en sprake kan zijn van ingewikkelde familieverhoudingen die juist bij de verdeling een prominente rol kunnen spelen.

De rechtbank ziet in hetgeen is overwogen in het arrest van Hof Den Haag van 14 juli 2015 (ECLI:NL:GHDHA:2015:2195) – waarin verbeurte wel werd aangenomen, ondanks inkeer – geen aanleiding om tot een ander oordeel te komen.

Als blijkt dat Y en Z meer dan de opgebiechte 660.000 euro hebben aangetroffen in de woning (zoals X stelt), zal het moment van inkeer voor dit deel inmiddels zijn verstreken, gelet op de onderhavige procedure.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 16-09-2015

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2015:6128

Zaaknummer: C/13/572897 / HA ZA 14-930

Rechters: M.M. Korsten-Krijnen, J. Kloosterhuis en R.A. Dudok van Heel

Wetsartikelen: 1:135 BW en 3:194 BW

RECHTSPRAAK

Uitleg oud testament. 'Wettelijk erfdeel'. Legitieme of erfdeel bij versterf?

Erflater overlijdt in 2011, voor zijn (tweede) echtgenote. Hij laat kinderen achter uit zijn eerste en tweede huwelijk.

In zijn testament uit 1991 heeft hij de (tweede) echtgenote tot 'enige en algehele erfgenaam' benoemd, 'behoudens het wettelijk erfdeel dat aan mijn afstammelingen toekomt'. Vervolgens heeft hij een horizontale ouderlijke boedelverdeling gemaakt (art. 4:1167 oud BW). Hij refereert daarbij aan zijn afstammelingen als 'mede-deelgenoten', 'mede-erfgenamen' en 'legitimarissen'.

Na het overlijden van de echtgenote twisten de kinderen over de vraag of het erfdeel van de kinderen uit het eerste huwelijk $\frac{3}{32}$ e deel (het breukdeel van de oude legitieme in casu) of $\frac{1}{8}$ e deel (het ab intestaat erfdeel) in vaders nalatenschap uitmaakt. Volgens de rechtbank is het $\frac{1}{8}$ e deel.

Onder het oude erfrecht werd onder 'wettelijk erfdeel' verstaan 'de legitieme portie'. De door erflater gebruikte termen 'wettelijk erfdeel' en 'legitimarissen' en de benoeming van de echtgenote tot 'enig' erfgenaam, zouden op $\frac{3}{32}$ e deel kunnen duiden. De termen 'mede-deelgenoten' en 'mede-erfgenamen' zouden daarentegen op het versterferfdeel kunnen duiden. Het testament geeft daarmee ruimte voor uitleg (art. 4:46 BW, art. 68a Overgangswet NBW).

Er zijn geen aanwijzingen dat erflater de intentie had om aan de kinderen uit zijn eerste huwelijk een lager aandeel na te laten dan aan de kinderen uit zijn tweede huwelijk (die als erfgenamen van de echtgenote uiteindelijk een hoger aandeel zouden hebben). Deze opvatting wordt door alle partijen gedeeld. De rechtbank hecht hierbij eraan dat erflater in zijn testament bepaalde dat de afstammelingen het wettelijk erfdeel 'toekomt'. Anders dan gebruikelijk zijn de afstammelingen 'gesteld', of is het erfdeel niet daartoe 'beperkt'.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 24-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2015:3904

Zaaknummer: C/13/580202 / HA ZA 15-100

Rechters: R.A. Dudok van Heel

Wetsartikelen: 4:46 BW, 4:1167 BW en 68a Overgangswet NBW

RECHTSPRAAK

Bijstand. Het niet opeisen van de legitieme portie is geen schenking.

X ontvangt een bijstandsuitkering. Zij erft van haar moeder ruim 11.000 euro. Had X een beroep op haar legitieme portie gedaan, dan had zij ruim 32.000 euro geërfd. Het verschil is nu geërfd door de kinderen van X.

Het college van B&W stelt dat X een schenking heeft gedaan aan haar kinderen, door haar legitieme portie niet op te eisen. Het college besluit tot verhaal van de bijstand bij de kinderen als begiftigden (art. 62f Participatiewet, PW).

Volgens de rechtbank is echter geen sprake van een schenking. Een legitimaris heeft een wilsrecht. Had X dit wilsrecht uitgeoefend, dan was voor haar een vorderingsrecht ontstaan. Door haar legitieme niet op te eisen, verricht X geen schenking of gift. Daarvoor is immers nodig dat de schenker verarmt. Dat is in casu niet het geval. Het vermogen van X is onveranderd gebleven.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 03-09-2015

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2015:8068

Zaaknummer: C/03/197534 / FA RK 14-3272 en C/03/197544 / FA RK 14-3278

Rechters: E.J.M. Driessen

Wetsartikelen: 4:63 BW en 62f PW